

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 34
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 19/1 din 1 noiembrie 2024*

CURRICULUM

la disciplina

„STILISTICA JURIDICĂ”

(candidați la funcții de judecător și de procuror)

AUTORI:

Ecaterina POPA,

șefa Direcției instruire și cercetare, INJ,
magistru în drept, formator INJ

Sergiu RUSSU,

Adjunctul Procurorului General,
formator INJ

Maria STRULEA,

șefa Direcției cercetare și analiză,
Curtea Constituțională

AVIZAT

Cezara-Elena POLISCA,

șefa Secției didactico-metodică și
formare formatori

CHIȘINĂU, 2024

I. PRELIMINARII

În contextul dinamic al sistemului judiciar național, formarea profesională a viitorilor judecători și procurori este esențială pentru asigurarea unei justiții eficiente, corecte și transparente. Disciplina **Stilistica juridică** devine astfel un element fundamental în pregătirea acestor profesioniști, având rolul de a dezvolta abilități esențiale de comunicare și redactare, care sunt vitale în activitatea lor zilnică.

Stilistica juridică se ocupă cu studiul și aplicarea normelor de exprimare în documentele juridice, raporturile de comunicare din cadrul instanțelor și a procuraturilor, precum și aspectele lingvistice specifice domeniului juridic. Având în vedere diversitatea și complexitatea normelor legale, precum și impactul semnificativ pe care formulările corespunzătoare le au asupra interpretării și aplicării legii, această disciplină își propune să furnizeze audienților instrumentele necesare pentru a se exprima clar, precis și convingător.

Disciplina **Stilistică juridică** este esențială pentru viitorii judecători și procurori, deoarece abilitățile de redare clară și precisă a argumentelor legale, a deciziilor și a actelor juridice sunt fundamentale în profesia lor.

Potrivit AVIZULUI nr.11 (2008) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) privind Calitatea hotărârilor judecătorești, *orice hotărâre judecătorească trebuie să fie inteligibilă, redactată într-un limbaj clar și simplu, condiție esențială pentru a fi înțeleasă de părți și de public. Această inteligibilitate necesită o structură coerentă a hotărârii și enumerarea argumentației într-un stil clar și accesibil tuturor; fiecare judecător își poate alege propriul stil și propria structură sau se poate baza în acest sens pe modelele standardizate, dacă există.*

Obiectivele de bază ale disciplinei **Stilistica juridică** sunt dezvoltarea la audienți a competențelor de scriere juridică eficientă prin redactarea textelor juridice/actelor procedurale în corespundere cu normele limbii române literare.

Curriculumul cuprinde unități tematice care prevăd formarea abilităților de identificare a particularităților stilului textelor juridice, înțelegerea normelor lingvistice specifice, adaptabilitate stilistică, cunoștințe de terminologie juridică etc.

Desfășurarea orelor de curs și a celor practice se va baza pe lucrul cu texte concrete și va urmări rezolvarea unor sarcini ce țin de aplicarea normelor de limbă și de stil, recunoașterea curențelor stilistice și de modalitățile de înlăturare a acestor lacune.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei, audientul va obține următoarele competențe:

Competențe de redactare juridică: Capacitatea de a redacta acte judecătorești și documente legale clare, concise și corecte, conform standardelor juridice, aplicarea corectă a normelor de limbă și de stil, corectitudine gramaticală în redactarea textelor juridice și a actelor procedurale.

Analiza textelor juridice: Abilitatea de a interpreta și analiza diverse texte juridice, identificând nuanțele stilistice și structurale.

Cunoștințe de terminologie juridică: Familiarizarea cu terminologia și lexicul specific domeniului juridic, ceea ce va facilita o mai bună înțelegere a normelor și principiilor de drept.

Adaptabilitate stilistică: Abilitatea de a adapta stilul de comunicare în funcție de publicul țintă și de tipul de document, fie că este vorba de instanțe, părți implicate în proces sau alte instituții legale.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei, audientul va fi capabil să:

- își dezvolte competențele de scriere juridică eficientă, care presupun corectitudine gramaticală, stilistică etc.;
- argumenteze utilizarea unor unități lexicale/sintactice/de punctuație la redactarea textelor juridice și a actelor procesuale;
- identifice carențele de stil ale actelor redactate, să înlăture inadvertențele gramaticale și să introducă în practica judiciară formulele juridice corecte de limbă română;
- întocmească un act procesual cu respectarea normelor de limbă și de stil și cu aplicarea tehnicii de redactare adecvate.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formatori	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Stilistica juridică	Ecaterina POPA	1	24	12	12	Evaluare finală Colocviu
	Sergiu RUSSU					
	Maria STRULEA					

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	Tematica	Ore curs	Ore practice
1.	Stilistica juridică și stilurile funcționale ale limbii române. Particularitățile lingvistice ale stilului juridic. Principiile de bază ale scrierii juridice eficiente	4	0
2.	Corectitudinea lingvistică a textelor juridice. Aspecte lingvistice, stilistice, tehnici de redactare/stilizare juridică a actelor procedurale	4	4
3.	Valoarea stilistică a elementelor de vocabular, sintactice și de punctuație specifice textelor juridice/actelor procedurale	4	4
4.	Redactarea și stilizarea actelor procedurale		4
TOTAL		12	12

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
<i>Tema 1. Stilistica juridică și stilurile funcționale ale limbii române. Particularitățile lingvistice ale stilului juridic. Principiile de bază ale scrierii juridice eficiente.</i>		
Ore curs	Prelegere	

<ol style="list-style-type: none"> 1. Noțiunea de stil/stilistică juridică și stiluri funcționale. Principiile de bază ale scrierii juridice eficiente. 2. Caracteristicile și particularitățile lingvistice ale stilului juridic. 3. Corectitudinea lingvistică a actelor judecătorești. 	interactivă (cu suport vizual); Brainstorming Proiector/laptop Flipchart Acces la internet Soft ZOOM	
<i>Tema 2. Corectitudinea lingvistică a textelor juridice. Aspecte lingvistice, stilistice, tehnici de redactare/stilizare juridică a actelor procedurale</i>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aspecte lingvistice și stilistice în textele juridice. 2. Tehnici de redactare/stilizare juridică. Formule standard. Topica propoziției. Organizarea logico-juridică a enunțului. 3. Vocabularul adecvat. Carențe redacționale. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Delimitarea aspectelor lingvistice/stilistice în cadrul actelor procedurale. 2. Redactarea unor acte procedurale, cu utilizarea vocabularului adecvat și cu respectarea normelor de limbă, stil, organizare sintactică a enunțului. 3. Identificarea carențelor redacționale (polisemia, echivocul, redundanța). 4. Lucru asupra carențelor de stil identificate în diverse acte din practica judiciară. 	<p>Curs – prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă (cu suport vizual); Brainstorming</p> <p>Seminar Studiu de acte procedurale pe cazuri concrete Lucru în grup cu repartizarea rolurilor pentru întocmirea unor tipuri de texte Tablă flipchart Soft ZOOM</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Lucru pe texte Analiza mostrelor de text Redactarea unor acte procesuale civile, penale, contravenționale.</p>
<i>Tema 3. Valoarea stilistică a elementelor de vocabular, sintactice și de punctuație specifice textelor juridice/actelor procedurale</i>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore de curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Monosemia și „neutralitatea” stilistică a vocabularului specific textelor cu caracter juridic. Interpretarea semantică și stilistică a unor cuvinte și expresii. 2. Valoarea topicii propoziției. Plasarea adecvată a structurilor sintactice specifice (infinitivale, gerunziale etc.) la redactarea textelor cu caracter juridic. 3. Valoarea semnelor de punctuație. Utilizarea adecvată a virgulei. Delimitarea corectă a sensurilor enunțului în funcție de semnele de punctuație utilizate. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea monosemiei/polisemiei și „neutralității” stilistice a vocabularului specific textelor cu caracter juridic. Interpretarea semantică și stilistică a unor cuvinte și expresii. 2. Aprecierea valorii topicii propoziției. Plasarea adecvată a structurilor sintactice specifice (infinitivale, gerunziale etc.) la redactarea textelor cu caracter juridic. 	<p>Curs –prelegere Proiector/laptop Prelegere interactivă (cu suport vizual); Brainstorming</p> <p>Seminar Studiu de caz Lucru în grup cu repartizarea rolurilor pentru interpretarea unor elemente de structură și de conținut Tablă flipchart</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Lucru pe texte Analiza mostrelor de text juridic Redactarea unor acte procesuale civile, penale, contravenționale.</p>

3. Expunerea/explicarea valorii semnelor de punctuație. Utilizarea adecvată a virgulei, aplicare practică. Delimitarea corectă a sensurilor enunțului în funcție de semnele de punctuație utilizate.	Soft ZOOM	
Tema 4. Redactarea și stilizarea actelor procedurale		
<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lucru asupra greșelilor de limbă, carențelor de stil comise frecvent/identificate în diverse acte din practica judiciară. 2. Redactarea/elaborarea proiectelor de acte din practica judiciară cu respectarea normelor de limbă și de stil cunoscute. 	<p style="text-align: center;">Seminar</p> <p>Lucru în grup Lucru pe texte Analiza mostrelor de text Redactarea unor acte din practica judiciară</p> <p style="text-align: center;">Soft ZOOM</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Lucru pe texte Analiza mostrelor de text juridic Studiu jurisprudențial Redactarea unor acte procedurale</p>

VII. EVALUAREA

Evaluarea finală: Colocviu se va realiza prin:

- Test/redactarea unor texte juridice cu respectarea normelor de limbă și de stil.

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte legislative specifice domeniului de specialitate:

- Codul de procedură penală al Republicii Moldova din 14.03.2003;
- Codul de procedură civilă al Republicii Moldova din 30.05.2003;
- Codul penal al Republicii Moldova din 18.04.2002;
- Codul civil al Republicii Moldova din 1.03. 2019;
- Codul muncii al Republicii Moldova din 28.03.2003;
- Codul familiei al Republicii Moldova din 26.10.2000;
- Codul contravențional al Republicii Moldova din 24.10.2008;

Bibliografie de profil:

1. Svetlana Guțu, *Corectitudinea textelor juridice*, Chișinău, 2018
2. Ecaterina Popa, Gheorghe Budeanu *Corectitudinea lingvistică a textelor judecătorești*. Ghid pentru audienții Institutului Național al Justiției, Chișinău, 2020
3. Teodora Irinescu, *Lingvistică juridică*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2003
4. Teodora Irinescu, *Normă și abatere de la normă în terminologia juridică penală și civilă românească*, Iași, Casa Editorială „Demiurg”, 2004
5. Irina Condrea, *E timpul să vorbim corect*, Editura Prut, 2014
6. Barbu Berceanu, *Dreptul și limba. Știința dreptului și lingvistica. Succinte considerații teoretice și aplicative*, în Studii și cercetări juridice, XXVI, 1981, nr.3, p.247-266
7. Rodica Zafiu, *Diversitate stilistică în româna actuală*, Editura Universității din București, 2001
8. Rodica Zafiu, *Limba și politică*, Editura Universității din București, 2007
9. Vitalie Marin, *Stilistica și cultivarea vorbirii*, Chișinău, 1991.
10. Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române, Academia Română, 2010

11. Efim Mohorea. *Logica juridică: manual pentru facultățile și specializările juridice*. Universitatea de Criminologie. Chișinău, 2001. Clasificare BNRM: 16(075.8)
12. Mateuț Gheorghită. *Logica juridică*. Lumina Lex, 1998. ISBN: 9739186-23-8
13. Mihai Gheorghe. *Fundamentele dreptului: Argumentare și interpretare în drept*. Lumina Lex. București. Clasificare BNRM: 340.11. ISBN: 973-588-121-7
14. Jeremy McBride. *Drepturile omului și procedura penală: Jurisprudența Curții Europene ale Omului*. Ed. a 2-a. Consiliul European, 2019. Clasificare BNRM: 341.231.14. ISBN: 978-92-871-8480-1
15. Ghid practic al Departamentului de limba română din Direcția Generală Traduceri a Comisiei Europene
16. Richard A. Posner. *Cum gândesc judecătorii*. Institutul Național al Justiției. Chișinău, 2022. ISBN: 978-9975-87-896-8.
17. Drozda-Senkowska E., coord., *Capcanele raționamentului*. Ed. Polirom, Iași, 1998.
18. Wartburton N. *Cum să gândim corect și eficient*, Ed. Trei, București, 1999.
19. Daniel J. Kornstein, *How to Write Right*, New York Law Journal, septembrie 2000
20. Richard K. Neumann, *Legal Reasoning and Legal Writing, Structure, Strategy and Style*, Aspen Publishers, 2001

Alte surse relevante:

[Portalul Național al Instanțelor de Judecată \(Ministerul Justiției al Republicii Moldova\)](#)

[Baza de date a hotărârilor Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova](#)

[Opiniile consultative ale Curții Supreme de Justiție](#)

[Jurisprudența relevantă cauzelor civile](#)

National Center for State Courts (NCSC) – Curs de Scriere și Argumentare Juridică